

Барыс Стральцоў
Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт

КАМБІНАВАНЫЯ ІНФАРМАЦЫЙНА- АНАЛІТЫЧНЫЯ ЖАНРАВЫЯ ФОРМЫ

Чытаючы беларускія газеты, часта сутыкаешся з тэкставай эклектыкай. Бурыцца логіка фіксацыі фактаў у інфармацыйных жанрах, паслядоўнасць і выразнасць аўтарскага маналогу ў жанрах аналітычных.

Выбар жанру дыктуецца найперш характарам аб’екта адлюстравання. Адзінкавую праяву рэпартажэр увасобіць у жанры заметкі, дынамічнай падзеі адпавядае жанр рэпартажу, статычнай – падзейная замалёўка; масавае мерапрыемства адлюстроўваецца ў справаздачы і г. д. Гэткая ж адпаведнасць характэрная і для аналітычных жанраў, дзе выбар жанру дыктуецца маштабам сітуацыі. Гэта не значыць, што журналіст у кожным выпадку строга прытрымліваецца рамак жанравай маралі. Аснова тэксту павінна адпавядаць параметрам выбранага жанру, рознажанравыя ж фрагменты ўключаюцца ў аснову не адвольна, а кіруючыся логікай выбару найбольш прыдатнай у кожным канкрэтным выпадку формы адлюстравання. Ігнараванне гэтай творчай нормы вядзе да тэкставай эклектыкі.

Найбольш аптымальныя формы жанравых камбінацый у журналістыцы тэорыі дасюль не вызначаліся. Зробім пачатак. І пачнем з меркаванняў наконт камбінаваных тэкстаў на аснове інфармацыйных жанраў, якія ў выніку ператвараюцца ў інфармацыйна-аналітычныя творы.

Прасцейшы інфармацыйны жанр – заметка. Яе асноўнае прызначэнне – адлюстроўваць факты метадам фіксацыі. Аднак для складаных жыццёвых праяў простае фіксацыі бывае мала. Патрабуецца растлумачэнне. І журналісты ўвялі ў практыку тэкставае спалучэнне, якое азначылі рубрыкай “факт з каментарыем”. У ім каментарый адасоблены ад паведамлення навіны. Камбінаванымі інфармацыйна-аналітычнымі творамі такія спалучэнні не назавеш. Іншая справа, калі каменціраванне ўключыць непасрэдна ў тэкст. Гэта можна рабіць у т. зв. дэталізаванай заметцы. Па ходу дэталізацыі – кароткія каментарыі да граняў факта, якія ў сукупнасці дадуць чытачу сціслае растлумачэнне сутнасці і логікі новай жыццёвай праявы.

Рэпартажныя жанравыя формы больш прыдатныя для ўключэння ў тэкст аналітычных кампанентаў. У рэпартажы адлюстроўваецца дынамічная падзея, якая хоць і адбываецца ў межах адзінкавай жыццёвай праявы, увасабляе драматургію дзеяння, а значыць, патрабуе (пры складанасці

падзеі ці неабходнасці звязаць яе з аб'ёмным жыццёвым працэсам) каменціравання і фрагментарнага аналізу. Атрымаецца сінтэзаваны рэпартаж. Але тэкст будзе адпавядаць параметрам рэпартажу ў тым выпадку, калі ўсе дадатковыя тэкставыя фрагменты будуць накладацца на рэпартажную аснову. Іначай атрымаецца эклектыка. Гэта датычыць і блізкіх рэпартажу падзейных замалёвак, частку якіх можна вылучыць у сінтэзаваны падвід.

Інтэрв'ю ўвогуле даволі ўмоўна залічана ў групу інфармацыйных жанраў. Гэта зроблена, зыходзячы з рабочага стану інтэрв'юэра, які выступае пераважна ў ролі фіксатара гутаркі з кампетэнтным чалавекам. У адказах жа на пытанні можа быць такі глыбокі аналіз жыццёвых працэсаў і сітуацый, стану спраў на лакальных аб'ектах і ў цэлых галінах жыццядзейнасці грамадства, якія не заўсёды сустрэнеш у аналітычных публікацыях – карэспандэнцыі ці артыкуле. Але ж і інтэрв'юэр можа ў ходзе гутаркі выстаўляць свае аналітычныя контртэзісы. Гэта ў стане рабіць толькі кампетэнтны журналіст. У выніку на аснове класічнага інтэрв'ю склалася такая інфармацыйна-аналітычная форма, як “дыялогі”. Ідучы далей ад формы “дыялогаў”, журналісты пачалі ствараць творы, якія азначылі рубрыкай “дыялог-партрэт”. Яны ў адметнай форме выконваюць функцыю партрэтнага нарыса. Тут пытанні асаблівых, скіраваных на раскрыццё жыццёвага крэда асобы і стварэнне вобраза суб'екта.

Александр Свороб

Белорусский государственный университет

ТИПИЧНЫЕ ОШИБКИ ПРИ ГРАФИЧЕСКОМ АКЦЕНТИРОВАНИИ В РАЙОННЫХ ГАЗЕТАХ

Современные компьютерные программы значительно расширили возможности графического акцентирования текстовой информации. Подложки, выворотки, растровые линейки, всевозможные скосы и обтекания стали обычными элементами газетно-журнального дизайна, которые во многом способны помочь читателю сориентироваться не только на полосе, но и в конкретной публикации, выделить в ней главное, существенное, или второстепенное.

Анализ белорусской региональной прессы свидетельствует о том, что около 20 процентов газет крайне редко прибегают к визуально-графиче-